

تحلیل چالش‌های اقتصادی مدیران محلی در فرایند توسعه جامعه روستایی قلمرو کوچ نشینان شهرستان شفت

سیده سمیه موسویان - دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، گروه جغرافیا، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران.
عیسی پوررمضان* - دانشیار، گروه جغرافیا، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران؛ مرکز تحقیقات گردشگری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران.
محمد باسط قریشی - استادیار، گروه جغرافیا، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران؛ مرکز تحقیقات گردشگری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران.
تیمور آمار - دانشیار، گروه جغرافیا، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران؛ مرکز تحقیقات گردشگری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران.

تاریخ دریافت: ۰۴ مرداد ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۲۲ آذر ۱۴۰۳

چکیده

مقدمه: مدیریت محلی به عنوان نهاد سیاست‌گذار و مجری برنامه‌ها و پروژه‌های روستا نقش مهمی در توسعه جوامع محلی از طریق کاهش نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی دارد. مدیران محلی در توسعه جامعه روستایی با مشکلات و چالش‌های کالبدی-محیطی، اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی مواجه بوده به طوری که فرایند توسعه پایدار روستایی را کند و در بسیاری از موارد مختل کرده است.

هدف پژوهش: تعیین چالش‌های اقتصادی مدیران محلی (دهیاران و شوراهای اسلامی) در فرایند توسعه جامعه روستایی واقع در قلمرو کوچ‌نشینان شهرستان شفت است. **روش‌شناسی تحقیق:** پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش انجام کار توصیفی-تحلیلی است. اطلاعات مورد نیاز از طریق منابع اسنادی و مطالعات میدانی بدست آمده است. جامعه آماری این پژوهش مدیران محلی ۹۴ روستای دارای سکنه شهرستان شفت بوده که از روش تمام شماری و به شیوه مصاحبه از آن‌ها اقدام به تکمیل پرسش‌نامه شده و اطلاعات بدست آمده از طریق روش‌های آماری (تحلیل عاملی) و با استفاده از ۲۰ متغیر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

قلمرو جغرافیایی پژوهش: قلمرو جغرافیایی پژوهش حاضر روستاهای قلمرو کوچ‌نشینان شهرستان شفت است.

یافته‌ها و بحث: یافته‌های پژوهش نشان داد اختصاص ندادن بودجه کافی برای امور روستاها با میانگین ۳/۰۹، عدم تخصیص به موقع اعتبارات برای روستا با میانگین ۲/۰۳، پایین بودن حقوق مدیران محلی با میانگین ۲/۹۳ و عدم پرداخت عوارض توسط روستاییان با میانگین ۲/۷۲ مهمترین و وجود و گسترش خانه‌های دوم (ویلا سازی) با میانگین ۲/۱۹، فقدان سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری با میانگین ۲/۲۶، عدم توانایی در بودجه‌ریزی و بودجه نویسی توسط مدیران محلی و عدم پشتیبانی مالی و اداری از مدیران محلی با میانگین ۲/۳۴، کم اهمیت‌ترین مولفه‌ها در بین چالش‌های اقتصادی بوده است.

نتیجه‌گیری: نتایج تحلیل عاملی مهمترین چالش‌های اقتصادی مدیران محلی در شهرستان شفت شامل درآمد، نارسایی‌های اقتصادی، اشتغال و بودجه هستند و چالش درآمد با بار عاملی ۰/۸۵۶ بیشترین تاثیر را بر فرایند توسعه روستایی دارد. بهره‌گیری از توان مطلعین و افراد باسواد در اداره روستا، برنامه‌ریزی مدیران روستایی در جهت استفاده بهینه از منابع موجود روستا، جذب اعتبارات دولتی و خصوصی توسط مدیران روستایی، ایجاد درآمد کافی برای دهیاری جهت پیش برد برنامه‌های توسعه آتی از جمله راهکارهای عملی کاهش چالش‌های مدیران محلی روستاهای شهرستان شفت می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: روستا، مدیران محلی، چالش‌های اقتصادی، توسعه روستایی، شهرستان شفت.

مقدمه

صاحب‌نظران مدیریت را هنر انجام امور به‌وسیله دیگران توصیف کرده و بر نقش دیگران و قبول هدف از سوی آنان تأکید ورزیده‌اند (حقیقی، ۱۳۷۸: ۵) و باید توجه داشت که شیوه رهبری و مدیریت در هر تمدنی بستگی به ساخت فرهنگی آن تمدن دارد (رضاییان، ۱۳۸۰: ۱). مدیریت روستایی از لحاظ لغوی به معنی برنامه‌ریزی برای روستا، ساماندهی اقدامات توسعه‌ای و هماهنگی و نظارت بر اقدامات انجام شده می‌باشد (بدری و موسوی، ۱۳۹۱: ۱۲). به عبارت دیگر مدیریت روستایی مجموعه‌ای از دانش، اطلاعات، فنون و مهارت‌هاست که هنر مدیریت فرآیند و عمل برنامه‌ریزی به منظور دستیابی به توسعه روستایی را با توجه به اهداف محوری توسعه روستایی سامان می‌دهد (مولائی هاشجین، ۱۳۸۷: ۱۸). در کنار مدیریت روستایی، مفهومی با عنوان مدیریت محلی مطرح است. واژه مدیریت محلی یا حکومت محلی، تقسیم‌بندی سیاسی یک کشور و یا امور محلی را در دست دارد و هیأت اداره‌کننده چنین موجودیتی به صورت محلی انتخاب می‌شود. مدیریت محلی دهیاری و شورای اسلامی روستا در درجه اول و شورای اسلامی بخش و بخشرداری در درجه دوم است که در مدیریت محلی مورد توجه قرار می‌گیرد (مولائی هاشجین، ۱۳۹۲: ۳۰).

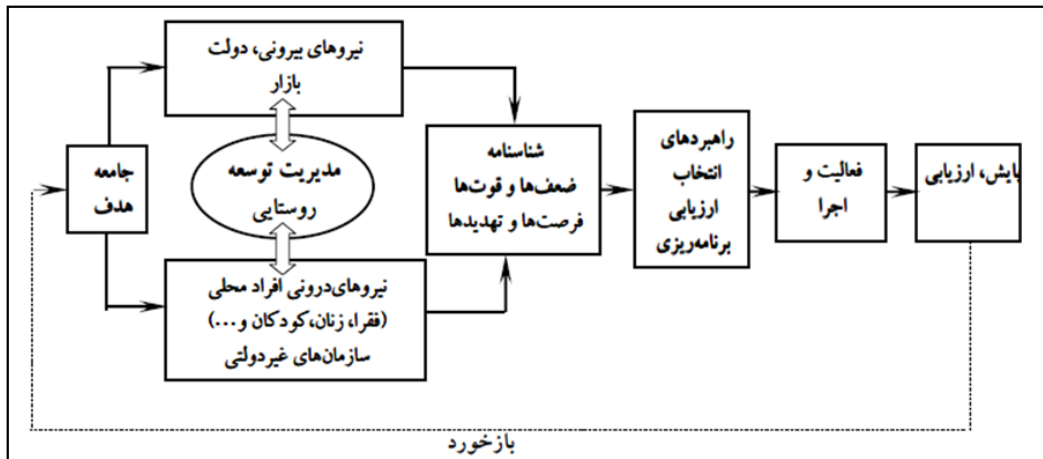
مدیریت محلی در ایران نیز از قدمت زیادی برخوردار است و می‌توان ایران را به عنوان یکی از خاستگاه‌های حکومتی‌های محلی مطرح کرد؛ زیرا ایران یکی از تمدن‌های قدیمی است که به دلیل وسعت و قلمرو زیاد و برای اداره امور آن از روش‌های مختلف تمرکززدایی در قالب مناطق ولایات خودمختار و خودگردان استفاده می‌شده است (مقیمی، ۱۳۸۲: ۵۲). کاهش هزینه‌های دولت در زمینه ارائه خدمات عمومی به روستاییان، کارآمدی در مقایسه با دستگاه‌های روستایی، فراهم آوردن زمینه‌های مشارکت مردم در فرآیند توسعه پایدار روستایی و تمرکززدایی و گسترش عدالت اجتماعی از مهمترین عوامل توجه، تقویت و گسترش مدیریت و یا حکومت‌های محلی در عرصه بین‌المللی به شمار می‌روند (زیارتی نصرآبادی، ۱۳۸۴: ۱۶). روستاهای ایران از زمان‌های گذشته تا به امروز با مشکلات بسیار زیادی روبه‌رو بوده‌اند که از جمله آن می‌توان به عدم توجه مدیریت پایدار در روستاها اشاره کرد که خود زمینه ساز ایجاد مسایل و چالش‌هایی نظیر مهاجرت روستاییان به شهر، عدم مشارکت مردمی در فعالیت‌ها، برنامه‌ریزی‌های دستوری، برای بیکاری جوانان و غیره بوده است (بدری و موسوی، ۱۳۹۱: ۹).

در توسعه پایدار روستایی مدیریت یعنی تنظیم رابطه بین انسان و محیط زیست خود که در آن پیوند نظام‌های اجتماعی، اقتصادی با نظارت‌های بوم‌شناختی توجه می‌شود (فیروزنیا و افتخاری، ۱۳۸۲: ۱۵۴). بنابراین در فرآیند توسعه پایدار می‌توان مدیریت روستایی را در سه بعد اصلی اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی در نظر گرفت که هر یک از این ابعاد دارای جنبه‌های خاص خود هستند و اهداف مدیریتی در آنها متفاوت است (رکن‌الدین افتخاری، ۱۳۸۶: ۱۰). با نگاهی به تغییر و تحولات مدیریت روستاها در ایران طی چند دهه قبل، در بیشتر مواقع با ضعف و خلاءهای بسیاری در کشور روبرو بوده‌ایم. چنانچه به اعتقاد صاحب‌نظران امر، همین سوء مدیریت‌ها، به مانعی در مسیر توسعه تبدیل شده است (رضاییان، ۱۳۸۰: ۹۸). می‌توان استدلال کرد که در مناسبات توسعه و مدیریت بخش روستایی، غالب مسایل اجتماعی، اقتصادی، در روستا ختم می‌شود. این موضوعی است که در طول دوره‌های مختلف و شاید بتوان گفت در طول قرن‌ها شکل گرفته است (آسایش، ۱۳۹۲: ۸۱). مدیریت توسعه روستایی در ایران همانند سایر سطوح مدیریتی از گذشته دور تا کنون با چالش‌های ساختاری و مسایل و مشکلات عدیده‌ای روبرو بوده است. که بزرگان این عرصه نیز در مطالعات خود از آنها نام برده‌اند و برنامه‌ریزان برای حل این مشکلات و کمبودها تشکیل مدیران محلی روستا را در راس برنامه‌ها قرار دادند تا بتوانند گام مثبتی به سوی جلب مشارکت بیشتر روستاییان در مدیریت توسعه روستایی بردارند.

شهرستان شفت در غرب استان گیلان قرار دارد که دارای ۹۴ روستای دارای سکنه است که در سطح مناطق مختلف جغرافیایی شهرستان پراکنده هستند. اطلاعات نشان می‌دهد بیش از ۶۰ درصد روستاهای محدوده دارای دهیاری تمام وقت و برخی از روستاها به دلیل کوچک بودن دارای دهیار نیمه وقت است. با توجه به چالش‌هایی که در بحث مدیریت روستایی از جمله تجربه کم مدیران محلی، محدودیت شدید سرانه اعتباری، ضعف بنیه اقتصادی روستاییان، فقر زیرساخت‌های مدیریت روستایی و نیز فقدان مدیریت واحد در تمامی روستاها، ضعف منابع مالی، مشارکت نداشتن اهالی در طرح‌ها و پروژه‌های روستایی، بالا بودن هزینه‌ها، کمبود ماشین‌آلات و تجهیزات وجود دارد و با توجه به اهمیت نقش مدیریت روستایی در فرآیند توسعه جامعه روستایی، شناخت چالش‌ها و موانع اقتصادی که بر سر راه توسعه روستایی شهرستان و مناطق روستایی آن وجود دارد ضروری به نظر می‌رسد، بر این اساس هدف این پژوهش تعیین چالش‌های اقتصادی مدیران محلی در فرآیند توسعه جامعه روستایی است و در آن محققین در صدد پاسخگویی به این سوالها هستند که مهمترین چالش‌های اقتصادی مدیران محلی در فرآیند توسعه جامعه روستایی قلمرو کوچ‌نشینان شهرستان شفت کدامند؟ و چه راهکارهای علمی و عملی برای تعدیل این چالش‌ها می‌توان ارائه نمود؟

در زمینه مبانی نظری تحقیق حاضر می‌توان گفت؛ با توجه به تعریف مدیریت به صورت عام، مدیریت روستایی را می‌توان برنامه‌ریزی برای روستا، سازمان‌دهی اقدام توسعه‌ای و هماهنگی و نظارت بر اقدامات انجام شده فرض نمود (دربان آستانه، ۱۳۸۴). به عبارت دیگر، مدیریت

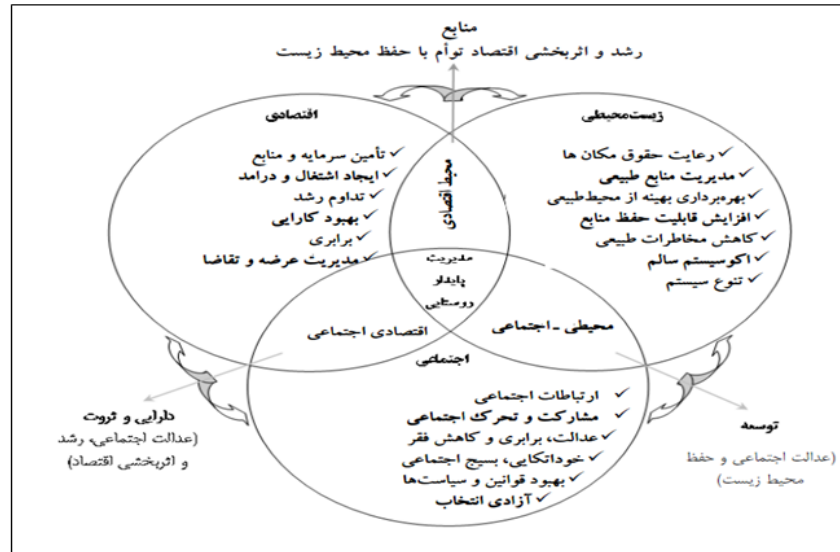
روستایی علم تلفیق عوامل مختلف طبیعی، انسانی، اقتصادی، و غیره در جامعه روستایی می‌باشد (طالب، ۱۳۸۵: ۵). در کل، براساس تعریف توسعه روستایی مدیریت روستایی در واقع فرآیند سازمان‌دهی و هدایت جامعه روستایی از طریق شکل‌دهی سازمان‌ها و نهادهای دست‌اندرکار در اداره مناطق روستایی می‌باشد. این سازمان‌ها و نهادها ابزارهای تأمین هدف‌های جامعه روستایی است، هدف‌هایی که مردم آنها را با توجه به خواسته‌ها و امکانات موجود خود شکل داده است. موفقیت و شکست هر سازمان در دستیابی به اهداف و انجام وظایفش متکی به مدیریت آن بوده و روستا نیز به عنوان یک سازمان فضای زیست‌فعالیت از آن مستثنی نمی‌باشد. اما در فرآیند مدیریت روستایی جدید بازیگران اصلی صحنه مدیریت سه نهاد مردم، دولت و بازار می‌باشند که طی فرآیندی برنامه‌های توسعه روستایی را تدوین، اجرا، نظارت و ارزیابی می‌کنند. بنابراین، هدف مدیریت روستایی را ایجاد یک رابطه منطقی و تنظیم شده بین انسان و محیط برای رسیدن به رضایت‌مندی و خوشنودی در زندگی مردم مناطق روستایی دانسته که در رأس آن وجود عنصری برای برنامه‌ریزی آینده و اداره امور کنونی روستا ضروری می‌باشد؛ و این عنصر باید از طریق همکاری متعادل و فعال نیروهای بیرونی (دولت و بازار) و درونی (مردم محلی، تشکلهای و سازمان‌های محلی) صورت گیرد. بنابراین موفقیت و شکست هر سازمان در دستیابی به اهداف و انجام وظایفش متکی به مدیریت آن می‌باشد (رکن‌الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۸۶: ۱۵۶). یکی از اهداف اولیه مدیریت روستایی برطرف کردن نیازهای اولیه روستاییان است. از آنجا که انسان‌ها براساس جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند و محیطی که از آن تاثیر می‌گیرند دارای نیازهای متفاوتی‌اند، مدیریت روستایی در روستاهای مختلف به شکل متفاوتی بروز می‌نماید و الگوی مدیریتی ثابتی برای تمام روستاها استفاده نمی‌گردد. در نتیجه، نقش هریک از سه نهاد دولت، بازار و مردم در مدیریت روستایی با توجه به سطح توسعه جامعه روستایی متفاوت می‌باشد (دربان آستانه، ۱۳۹۴: ۲۱۵).

شکل ۱. فرآیند برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه روستایی (منبع: موسوی و بدری، ۱۳۹۱)

طی چندین دهه گذشته، الگوی مدیریتی حاکم بر کشورهای درحال توسعه به ویژه کشور ایران، تمرکزگرا (بالا به پایین) بوده و دولت مشارکت روستاییان را در برنامه‌های اجرایی در پایین‌ترین حد خود دانسته که اثر آن در برنامه‌های توسعه گذشته به دیده می‌شود. به همین علت که با وجود سرازیر شدن امکانات به روستاها در اوایل انقلاب، باز شاهد کاهش مشکلات روستاها و به تبع آن شهرها نشده و این طرح‌ها به دلیل عدم توجه به تقاضاهای واقعی مردم و عدم مشارکت آنها در روند برنامه‌ریزی در بیشتر موارد با استقبال ساکنان مناطق روستایی مواجه نبوده است. ولی امروزه با پی بردن به اثر منفی برنامه‌ریزی متمرکز، نگرش برنامه‌ریزان نسبت به مدیریت و برنامه‌ریزی و توسعه روستایی تغییر یافته و سبب به بروز تحول عظیمی در روند مدیریت روستایی شده است. پیامد این تغییر، گرایش به استفاده از نیروهای مردمی در روند تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی روستایی بوده است. امروزه نظریه پردازان در برنامه‌ریزی و مدیریت به نظریه مشارکت معتقدند. جان ترنر، در نظریه مشارکت، بیان می‌کند که به جای اینکه دولت یا مردم فراهم‌کننده یا تصمیم‌گیرنده باشند، هر دو با هم این وظیفه را انجام می‌دهند. در این همکاری دولت آنچه را مردم نمی‌توانند و همزمان مردم محلی در چارچوب تشکیلات اجتماعات محلی خود، هر آنچه را می‌توانند، تلفیق نموده و در مورد آن تصمیم می‌گیرند (رضوانی، ۱۳۸۳: ۱۵۲). در توسعه پایدار روستایی، مدیریت یعنی تنظیم رابطه انسان با محیط زیست خود، که در آن به پیوند نظام‌های اجتماعی، اقتصادی با نظارت‌های بوم‌شناختی توجه می‌شود (فیروزنیا و افتخاری، ۱۳۸۲: ۱۵۴). بنابراین، در فرآیند توسعه

پایدار می‌توان مدیریت روستایی را در سه بعد اصلی اقتصادی، اجتماعی و محیطی در نظر گرفت، که هر یک از این ابعاد دارای جنبه‌های خاص خود هستند و اهداف مدیریتی در آنها متفاوت است.

شکل ۲. مدیریت روستایی با دیدگاه توسعه پایدار (منبع: رکن الدین افتخاری، ۱۳۸۶: ۱۳)

چالش‌های مدیران روستایی در دوره قبل از انقلاب، به بخشی نگری، عدم توجه به تنوعات فضایی عرصه‌های روستایی، فقدان رویکرد نظری پایدار به توسعه کالبدی، ناپایداری‌های سیاسی، فقدان نگرش یکپارچه و راهبردی به توسعه روستایی، ضعف ساختاری - عملکردی در مدیریت توسعه روستایی و غیره باز می‌گردد (ازکیا، ۱۳۷۷: ۳۰۷ - ۳۰۰) و در دوره پس از انقلاب، تمرکز گرایی و چیرگی رویکرد بخشی؛ فقدان نگرش سیستمی، یکپارچه و راهبردی پایدار به توسعه کالبدی روستایی؛ عدم توجه به تنوعات فضایی عرصه‌های روستایی در کشور؛ ناپایداری‌های سیاسی (بوژه در دوره برنامه چهارم)؛ فقدان منابع اقتصادی پایدار جهت برنامه‌ریزی؛ ضعف کارکردی مدیریتی و موازی کاری‌های نهادی؛ از جمله مهمترین چالش‌های موجود بوده‌اند. نظریه مطرح در این تحقیق، توسعه از پایین به بالا با تأکید بر هدف‌های اجتماعی و رفع نیازهای اساسی مردم است که در برنامه‌ریزی توسعه از پایین به بالا، به توسعه در سطوح محلی و مشارکتی اهمیت بیشتری داده شده و در اولویت قرار می‌گیرد (آسایش و استعلاجی، ۱۳۹۴: ۷۶). در ارتباط با چالش‌های مدیران محلی در فرایند توسعه روستایی، مطالعات چندی انجام شده که در جدول (۱) به برخی از آن‌ها اشاره شده است.

جدول ۱. پژوهش‌های انجام شده در زمینه چالش‌های مدیران محلی

پژوهشگر/سال	عنوان پژوهش	خلاصه نتایج
Helpap et al (2023)	ارزیابی و رسیدگی به چالش‌های دولت‌های محلی روستایی در ویسکانسین	یافته‌ها نشان می‌دهد که مشکلات مربوط به محدودیت‌های درآمد، ظرفیت مدیریت و ارائه خدمات، دسترسی به اینترنت پرسرعت، مسکن مقرون به صرفه و سوء مصرف مواد وجود دارد. موانع رسیدگی به چالش‌ها شامل محدودیت‌های مالی، کاهش حمایت دولت و کاهش مشارکت جامعه است. به دست آوردن درآمدهای اضافی و مشارکت با سایر دولت‌های محلی نزدیک به عنوان مفیدترین روش برای رسیدگی به چالش‌های جامعه در نظر گرفته شده است.
Yu Peng et al (2023)	عوامل مؤثر در حکمروایی روستایی چین	خود اتکایی روستاییان، فرهنگ محلی و فناوری جدید برای حکمرانی مؤثر هستند. عدم مشارکت نخبگان از چالش‌های مهم در ترویج حکمرانی مؤثر است. روابط، تقویت سیستم‌های مدیریت دولتی، پذیرش نوآوری‌های تکنولوژیکی، حمایت از اقتصادهای جامعه و حمایت از مکانیسم‌هایی که نخبگان و استعدادها را روستایی را توانمند می‌کند از مهمترین عوامل مؤثر در حکمروایی روستایی چین است.
Pourramzan (2021)	تحلیل چالش‌های اجتماعی- فرهنگی مدیران محلی روستاهای بخش مرکزی شهرستان رشت در فرایند توسعه روستایی	مشارکت پایین روستاییان با مدیران محلی روستا در طرح‌ها و پروژه‌های توسعه روستایی با میانگین ۴/۴۲، مهاجرت معکوس و مشکلات اجتماعی ناشی از احداث خانه‌های دوم با میانگین ۴/۴۱ و مهاجرت جوانان روستا به شهر و عدم شرکت در

انتخابات شورا با میانگین ۴/۴۰ مهمترین چالش‌های اجتماعی و اختلافات قومی و طایفه‌ای در سطح روستاها با میانگین ۴/۳۵، پایین بودن هماهنگی بین مدیران محلی و مردم در جهت رفع مشکلات روستا با میانگین ۴/۳۴ و ضعف فرهنگ کار جمعی و گروهی با میانگین ۴/۱۳ به عنوان مهمترین چالش‌های فرهنگی مدیران روستاهای بخش مرکزی شهرستان رشت بوده است.

هشت موضوع مشکل در تصمیم‌گیری، تقویت شبکه خارجی؛ انتشار اطلاعات دقیق؛ مشارکت همه جانبه روستاییان؛ تهیه یک برنامه کاری کارآمد؛ همپوشانی و موازی کاری وظایف سازمان‌های دولتی؛ کنترل سیاسی؛ کمبود امکانات و زیرساخت‌ها مهمترین چالش‌های مدیران محلی در توسعه جامعه روستایی مالزی بوده است. شناسایی این چالش‌ها برای رهبران جامعه روستایی به دولت محلی کمک می‌کند تا اقدامات پیشگیرانه‌ای در زمینه رهبری جامعه از نظر سرمایه اجتماعی انجام دهد.

به بررسی محورها و چالش‌های مدیریت روستایی در ایران پس از انقلاب پرداخته است و مدعی است که مدیریت محلی در عمل چالش‌ها و موفقیت‌هایی دارد. عوامل ساختاری، اجتماعی و اقتصادی بر موفقیت مدیریت روستایی مؤثرند.

مهمترین چالش‌های اجتماعی شوراهای اسلامی می‌توان سهم اندک زنان در مدیریت روستایی علی‌رغم جمعیت قابل توجه آنان در ساختار جمعیت روستاها، پایین بودن سرمایه انسانی اعضای شوراها و روستاییان، مهاجرت اعضای شورا و جمعیت جوان روستایی به شهرها و همچنین کاهش میزان سرمایه اجتماعی میان شوراها و روستاییان را نام برد.

کمبود منابع مالی، عدم هماهنگی شورا، دهیاری و مردم و نبود آموزش کافی از جمله مشکلات مدیریت روستایی است.

در این پژوهش به بررسی دوره‌های مختلف مدیریت روستایی در ایران اشاره نموده و ضمن بیان مهمترین چالش‌های مدیران محلی، برای چالش‌های موجود راهکارهایی را پیشنهاد نموده است.

می‌توان از طریق توسعه کار آفرینی و نیز رویکرد مشارکتی به برنامه‌ریزی توسعه روستایی، ضمن تقویت روحیه و بسط انگیزه زمینه‌های امیدواری را در روستاها تقویت نموده تا از این طریق انگیزه ماندگاری در روستاها را تحکیم بخشید.

چالش‌هایی نظیر عدم آگاهی مردم و سازمانهای محلی از وظایف دهیار، نگرش منفی نسبت به وی، عدم همکاری و حمایت سازمانهای محلی و دولتی با دهیار، تدوین طرح‌های از بالا به پایین از سوی سازمان‌های اجرایی، ضعف روحیه همکاری و مشارکت خودجوش در مردم، ضعف جایگاه قانونی دهیار و بالاخره، کمبود تجهیزات و منابع مالی مواجه‌اند.

تغییرات جمعیتی و پیری جمعیت، پایین بودن سطح سواد، پایین بودن سطح اشتغال، سطوح پایین خدمات دهی عمومی، سطوح پایین فعالیت بخش خصوصی، پراکنش و انزوای زیاد و نیز تراکم اندک جمعیتی از جمله چالش‌های موجود است.

چالش‌های درونی شامل بی‌سوادی، ضعف در مشارکت مردم محلی، کم تجربگی دهیاران و از جمله چالش‌های بیرونی می‌توان به محدودیت قدرت اجرایی مدیران محلی، تمرکز گرایی، تغییر مداوم ساختار مدیریت روستایی، تداخل وظایف سازمان‌ها و نهادها اشاره کرد.

مهمترین چالش‌های اجتماعی حفظ منابع طبیعی، اجرای صحیح طرح‌های، مهاجرت روستاییان به شهر، مشارکت پایین روستاییان در امور روستا و مهمترین چالش‌های اقتصادی کمبود منابع مالی و اعتباری می‌باشد.

از میان شش عامل اصلی در زمینه چالش‌های پیش روی مدیریت روستایی عدم امنیت شغلی، ضعف مالی، فقدان انگیزه، عدم درآمد زایی، نگرش منفی مردم و

ارزیابی چالش‌های رهبران محلی در توسعه جامعه روستایی توسعه: یک مطالعه کیفی در مالزی

Md Rami et al
(2021)

بررسی محورها و چالش‌های مدیریت روستایی در ایران
ارزیابی نقش کارکردی نظام نوین مدیریت روستایی در استان گلستان

قدیری معصوم و ریاحی
(۱۳۸۳)
نعمتی و بدری (۱۳۸۶)

چالش‌های اجتماعی شوراهای روستایی در مدیریت محلی

جاجرمی و کریمی
(۱۳۸۸)

بررسی چالش‌های مدیریتی در روستاهای ایران

حیدری مکرری و نظری
(۱۳۹۰)

چالش‌های مدیریت روستایی در ایران و آرایه سیاست‌های راهبردی

بدری (۱۳۹۰)

چالش‌های مدیریت روستایی از دیدگاه شوراهای اسلامی در ماندگاری جمعیت

مولائی هاشجین و همکاران
(۱۳۹۳)

واکاوی چالش‌های مدیریت روستایی با رویکرد کیفی تئوری بنیانی

مرادی و آگهی (۱۳۹۳)

چالش‌های استقرار مدیریت روستایی در روستاهای کوچک و پراکنده کشور

دربان آستانه (۱۳۹۴)

چالش‌های فراروی مدیریت روستایی در ایران

ایمانی و همکاران
(۱۳۹۶)

تحلیل چالش‌های اجتماعی مدیران در فرآیند توسعه پایدار روستایی

مهرزاده و امیرلو (۱۳۹۶)

تحلیل چالش‌های مدیریت نوین روستایی

کبیری و ولایی (۱۳۹۸)

ریاحی و معصومی (۱۳۹۹) موسویان و همکاران (۱۴۰۲)	چالش‌های مدیریت روستایی و نقش آن در توسعه نیافتگی روستاهای پیراشهری	تعبات شوراها مهمترین عوامل می‌باشند. افزایش فاصله از شهر، میزان چالش‌های مدیریت روستایی تأثیر کمتری بر توسعه نیافتگی روستاهای پیرامون شهرداشته است
	تبیین چالش‌های اجتماعی مدیران محلی در فرایند توسعه پایدار روستایی شهرستان شفت	مهمترین چالش‌های اجتماعی مدیران محلی روستاهای شهرستان شفت امنیت، آموزش، مشارکت، مهاجرت، اعتماد، نارسایی‌های اجتماعی و سرمایه گذاری است و چالش سرمایه گذاری با بار عاملی ۰/۸۴۸ بیشترین تأثیر را در فرایند توسعه پایدار دارد. تشویق به مشارکت و همکاری روستاییان در نگهداری و بهره‌برداری از تاسیسات موجود در روستا، بهره‌گیری از توان مطلعین و افراد باسواد، جلب اعتماد روستاییان، برگزاری دوره‌های منظم آموزشی برای مدیران از مهمترین راهکارهای عملی جهت کاهش چالش‌های اجتماعی مدیران محلی روستاهای شهرستان شفت است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و روش اجرا آن توصیفی-تحلیلی است. اطلاعات مورد نیاز پژوهش از طریق منابع اسنادی و مطالعات میدانی بدست آمده است. اطلاعات مربوط به پیشینه و سابقه موضوع، چهارچوب نظری و قلمرو پژوهش از طریق روش اسنادی و برای تعیین مهمترین چالش‌های اقتصادی مدیران محلی (دهیاران و شوراهای اسلامی) روستاهای شهرستان شفت، از مطالعات میدانی استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل ۹۴ سکونتگاه‌های روستایی دارای سکنه شهرستان شفت است (شهرستان شفت دارای ۹۹ سکونتگاه روستایی بوده که ۹۴ سکونتگاه آن دارای سکنه است). اطلاعات مورد نیاز به کمک ابزار پرسش‌نامه و به شیوه مصاحبه از ۳۹۷ مدیر محلی (دهیاران و اعضای شوراهای اسلامی روستاها) جمع‌آوری شده است. روایی ابزار پرسش‌نامه با استفاده از نظر متخصصین و پایایی آن از طریق آزمون آلفای طریق کرونباخ به مقدار ۰/۹۲۴ بدست آمده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری در قالب میانگین وزنی، انحراف معیار و تکنیک تحلیل عاملی، برای پردازش اطلاعات از نرم‌افزار SPSS، برای ترسیم جداول از نرم‌افزار Excel و برای ترسیم نقشه از نرم‌افزار Arc GIS استفاده شده است. متغیر مستقل پژوهش چالش‌های اقتصادی مدیران محلی و متغیر وابسته آن توسعه جامعه روستایی است. تکنیک مورد استفاده در این پژوهش، تحلیل عاملی بوده که یکی از تکنیک‌های کاهش داده‌هاست. این تکنیک کمک می‌کند عامل‌های مهم در ساختار مشابه قرار گیرند و قدرت تشخیص موثرترین یا کم‌اثرترین افزایش یابد. این تکنیک سه گام اصلی دارد. محاسبه ماتریس همبستگی، استخراج عامل‌های اولیه به کمک متغیرهای تحقیق و دوران عامل‌های استخراج شده و پس از طی این سه مرحله که به کمک نرم‌افزار SPSS انجام می‌شود محقق به کمک دانسته‌های تحقیق خود عامل‌های کشف شده را نامگذاری و تصمیمات نهایی را اتخاذ خواهد نمود. لازم به ذکر است در این تکنیک اشتراک هر متغیر نسبتی از واریانس هر متغیر است که توسط عامل‌های مشترک مشخص شده است.

جدول ۲. تعداد و توزیع دهیاری‌های فعال شهرستان شفت

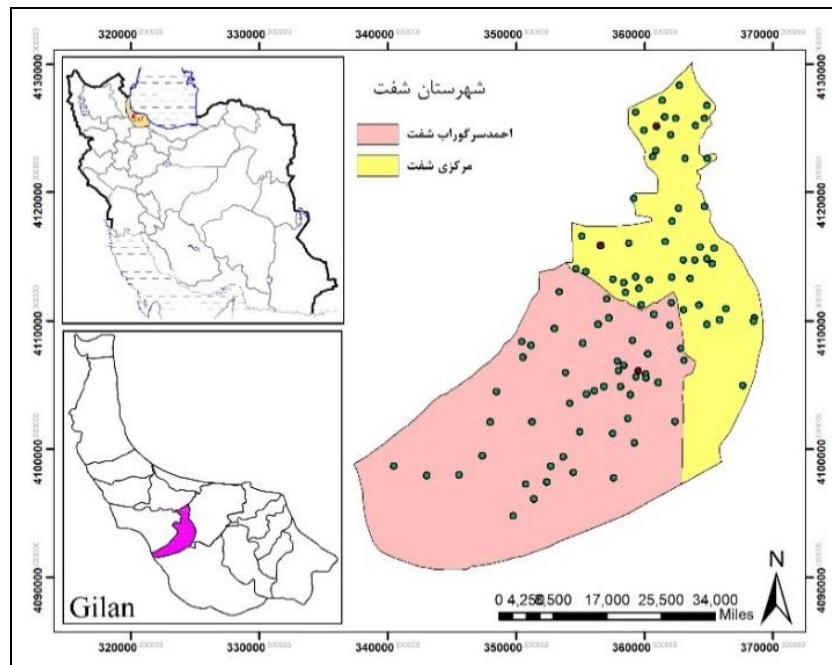
شهرستان	بخش	تعداد آبادی دارای سکنه	تعداد دهیاری و شورای فعال		حجم نمونه
			دهیاری و شورا	شورا	
شفت	مرکزی	۴۸	۳۹	۹	۲۱۱
	احمدسرگوراب	۴۶	۴۰	۶	۱۸۶
	مجموع		۷۹	۱۵	۳۹۷

منبع: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان گیلان، ۱۴۰۲

قلمرو جغرافیایی پژوهش

قلمرو جغرافیایی این پژوهش، سکونتگاه‌های روستایی شهرستان شفت است. شهرستان شفت از شهرستان‌های استان گیلان واقع در شمال ایران است که در جنوب غربی استان قرار دارد. این شهرستان دارای دو بخش مرکزی و احمدسرگوراب است. بخش مرکزی دارای دو دهستان ماسرا (۱۷ سکونتگاه روستایی دارای سکنه) و دهستان جبرده (۳۱ سکونتگاه روستایی دارای سکنه) و بخش احمدسرگوراب دو دهستان چوبر (با ۳۵ سکونتگاه روستایی دارای سکنه و ۳ سکونتگاه روستایی خالی از سکنه) و دهستان احمدسرگوراب (با ۱۶ سکونتگاه روستایی دارای سکنه

و ۲ سکونتگاه روستایی خالی از سکنه) می‌باشد. در مجموع بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن شهرستان شفت دارای ۹۹ سکونتگاه روستایی است که ۹۴ سکونتگاه دارای سکنه بوده است (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان گیلان، ۱۳۹۶).

شکل ۳. نقشه موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

یافته‌ها و بحث

یافته‌های توصیفی

بررسی مربوط به ترکیب پاسخگویان بر حسب جنس نشان می‌دهد که از مجموع پاسخگویان ۹۷ درصد مرد و ۳ درصد زن بوده‌اند. بررسی ترکیب سنی پاسخگویان نشان می‌دهد که از مجموع پاسخگویان ۵۹/۴ در گروه سنی ۳۰ تا ۳۹ سال، ۴۰/۶ درصد بین ۴۰ تا ۴۹ سال بوده‌اند. میزان تحصیلات مدیران محلی محدوده مورد مطالعه در ۵ گروه زیردیپلم، دیپلم، کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد و بالاتر بررسی شده است. از مجموع مدیران محلی ۲۱/۴ درصد دارای مدرک دیپلم، ۱۰/۱ درصد دارای مدرک کاردانی و ۶۸/۵ درصد دارای مدرک کارشناسی می‌باشند. شغل ۸۰/۶ درصد از پاسخگویان کارمند و ۱۹/۴ درصد کشاورز بوده است.

جدول ۳. اطلاعات توصیفی پاسخگویان

شاخص	متغیر	فراوانی	درصد	شاخص	متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۳۸۵	۹۷	تحصیلات	دیپلم	۸۵	۲۱/۴
	زن	۱۲	۳		کاردانی	۴۰	۱۰/۱
سن	۳۹-۳۰	۲۳۶	۵۹/۴	کارشناسی	۲۷۲	۶۸/۵	
	۴۹-۴۰	۱۶۱	۴۰/۶	کارمند	۳۲۰	۸۰/۶	
	+۵۰	۰	۰	کشاورز	۷۷	۱۹/۴	

از آنجایی که هدف پژوهش حاضر تحلیل چالش‌های اقتصادی موجود است ابتدا به کمک مطالعه پیشینه و سابقه موضوع، چهارچوب نظری و قلمرو پژوهش از طریق روش اسنادی، ابتدا چالش اقتصادی شناسایی و سپس به کمک مدیران محلی و بررسی‌های میدانی ۲۰ چالش جهت مطالعه انتخاب شده است. چالش‌های منتخب لیست شد و نظر مدیران محلی در مورد آن‌ها جمع‌آوری شده است.

جدول ۴. نتایج بررسی متغیرهای چالش اقتصادی مدیران محلی

رتبه	انحراف معیار	میانگین	کاملاً مخالف	مخالف	بی نظر	موافق	کاملاً موافق	شرح
۳	۱/۶۵	۲/۹۳	۸۵	۱۲۹	۰	۳۹	۱۴۴	تعداد درصد
			۲۱/۴	۳۲/۵	۰	۹/۸	۲۶/۳	پایین بودن حقوق مدیران محلی
۴	۱/۴۱	۲/۷۲	۵۲	۷۴	۱۰۷	۴۰	۱۲۴	تعداد درصد
			۱۳/۱	۱۸/۶	۲۷	۱۰/۱	۳۱/۲	عدم پرداخت عوارض توسط روستاییان
۹	۱/۰۴	۲/۵۸	۰	۷۹	۱۵۹	۷۴	۸۵	تعداد درصد
			۰	۱۹/۹	۴۰/۱	۱۸/۶	۲۱/۴	مشخص نبودن وضعیت مالکیت اراضی
۲۰	۱/۳۱	۲/۱۹	۰	۱۱۰	۵۲	۳۷	۱۹۸	تعداد درصد
			۰	۳۷/۷	۱۳/۱	۹/۳	۴۹/۹	وجود و گسترش خانه‌های دوم (ویلا سازی)
۱۳	۱/۳۶	۲/۴۵	۵۲	۳۷	۷۴	۱۱۰	۱۲۴	تعداد درصد
			۱۳/۱	۹/۳	۱۸/۶	۲۷/۷	۳۱/۲	تهیه نادرست طرح و پروژه‌های عمرانی نظیر طرح هادی و ...
۱۰	۱/۳۶	۲/۵۴	۵۲	۳۷	۱۰۷	۷۹	۱۲۲	تعداد درصد
			۱۳/۱	۹/۳	۲۷	۱۹/۹	۳۰/۷	اجرای نادرست طرح و پروژه‌های عمرانی نظیر طرح هادی و ...
۱۱	۱/۳۶	۲/۵۴	۵۲	۳۷	۱۰۷	۷۹	۱۲۲	تعداد درصد
			۱۳/۱	۹/۳	۲۷	۱۹/۹	۳۰/۷	فقدان تنوع در فعالیت‌های غیر کشاورزی
۱۴	۱/۴۸	۲/۴۳	۵۲	۷۰	۳۷	۷۷	۱۶۱	تعداد درصد
			۱۳/۱	۱۷/۶	۹/۳	۱۹/۴	۴۰/۶	فقدان زیرساخت‌های مناسب برای توسعه صنایع روستایی
۱۹	۱/۴۷	۲/۲۶	۵۲	۳۷	۷۰	۴۰	۱۹۸	تعداد درصد
			۱۳/۱	۹/۳	۱۷/۶	۱۰/۱	۴۹/۹	فقدان سرمایه گذاری در صنعت گردشگری
۱۶	۱/۴۹	۲/۳۷	۵۲	۴۰	۱۰۷	۰	۱۹۸	تعداد درصد
			۱۳/۱	۱۰/۱	۲۷	۰	۴۹/۸	تخصیص ناکافی اعتبارات و ضعف سرمایه گذاری در حل مسائل و مشکلات روستا
۵	۱/۵۱	۲/۷۱	۷۰	۷۷	۳۷	۹۲	۱۲۱	تعداد درصد
			۱۷/۶	۱۹/۴	۹/۳	۲۳/۲	۳۰/۵	عدم درآمدزایی برای روستا
۱	۱/۳۰	۳/۰۹	۵۲	۱۲۲	۱۰۷	۴۰	۷۶	تعداد درصد
			۱۳/۱	۳۰/۷	۲۷	۱۰/۱	۱۹/۱	اختصاص ندادن بودجه کافی برای امور روستاها
۲	۱/۴۹	۳/۰۳	۱۰۷	۴۰	۸۹	۷۹	۸۲	تعداد درصد
			۲۷	۱۰/۱	۲۲/۳	۱۹/۹	۲۰/۷	عدم تخصیص به موقع اعتبارات برای روستا
۱۷	۱/۵۴	۲/۳۴	۵۲	۷۰	۳۷	۴۰	۱۹۸	تعداد درصد
			۱۳/۱	۱۷/۶	۹/۳	۱۰/۱	۴۹/۹	عدم پشتیبانی مالی و اداری از مدیران محلی
۱۸	۱/۵۴	۲/۳۴	۵۲	۷۰	۳۷	۴۰	۱۹۸	تعداد درصد
			۱۳/۱	۱۷/۶	۹/۳	۱۰/۱	۴۹/۹	عدم توانایی در بودجه‌ریزی و بودجه نویسی توسط مدیران محلی
۷	۱/۴۷	۲/۶۷	۷۰	۵۲	۷۴	۷۹	۱۲۲	تعداد درصد
			۱۷/۷	۱۳/۱	۱۸/۶	۱۹/۹	۳۰/۷	استفاده نامناسب از منابع مالی
۱۵	۱/۳۵	۲/۳۸	۳۷	۴۰	۱۲۲	۳۷	۱۶۱	تعداد درصد
			۹/۳	۱۰/۱	۳۰/۷	۹/۳	۴۰/۶	ضعف منابع مالی در دسترس مدیران محلی
۱۲	۱/۲۷	۲/۴۷	۳۷	۳۷	۱۲۲	۷۹	۱۲۲	تعداد درصد
			۹/۳	۹/۳	۳۰/۷	۲۰	۳۰/۷	عدم توانایی در ایجاد اشتغال و صنایع تولیدی در روستاها
۸	۱/۴۵	۲/۶۰	۷۰	۳۷	۷۶	۹۲	۱۲۲	تعداد درصد
			۱۷/۷	۹/۳	۱۳/۱	۲۳/۲	۳۰/۷	عدم تشویق روستاییان به توسعه صنایع دستی و بازاریابی محصولات
۶	۱/۳۵	۲/۶۹	۳۷	۱۰۹	۴۰	۱۱۴	۹۷	تعداد درصد
			۹/۳	۲۷/۵	۱۰/۱	۲۸/۷	۲۴/۴	عدم وصول درآمدهای محلی دهیاری (عوارض ساخت و ساز، دیوارکشی)

بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده چالش‌های موجود به دو سطح تقسیم می‌شوند. چالش‌های سطح اول میانگینی بالاتر از ۳ داشته و چالش‌های سطح دوم میانگین کمتر از ۳ دارند. در سطح اول اختصاص ندادن بودجه کافی برای امور روستاها با میانگین ۳/۰۹، عدم تخصیص به موقع

اعتبارات برای روستا با میانگین ۳/۰۳ قرار دارد. اختصاص ندادن بودجه کافی برای امور روستاها یک چالش اقتصادی مهم در سطح روستاهای مورد مطالعه است. بنابر نظر دهیاران بودجه‌های دولتی کم و ناچیز هستند و دهیاران برای کسب درآمد بیشتر در مدیریت امور روستا می‌بایست به روش‌های دیگر کسب درآمد نمایند که گاه نارضایتی روستاییان را به همراه داشته است. همچنین مدیران محلی ادعا می‌کنند اعتبارات تخصیص یافته به هر روستا بسیار با تاخیر دریافت می‌شود و مدیران نمی‌توانند برنامه‌ریزی صحیح و به موقع داشته باشند و گاهی تاخیر در دریافت مشکلات موجود در روستا را افزایش و لاینحل می‌نماید. از مهم‌ترین چالش‌های سطح دوم می‌توان به پایین بودن حقوق مدیران محلی با میانگین ۲/۹۳، عدم پرداخت عوارض توسط روستاییان با میانگین ۲/۷۲ نام برد. مدیران محلی این تحقیق شامل دهیاران و شوراهای روستایی هستند. دهیاران به عنوان دهیار تمام وقت و پاره وقت فعالیت دارند و مدعی هستند به دلیل حقوق کم مجبور به فعالیت‌های جانبی هستند و اگر حقوق کافی دریافت می‌نمودند می‌توانستند تمرکز بیشتری بر امور روستا داشته باشند. شوراهای اسلامی نیز که در این تحقیق اغلب کشاورز بوده و یا به کارهای دیگر مشغول بودند، مدعی هستند داشتن درآمد به آن‌ها انگیزه همکاری بیشتر خواهد داد. عدم پرداخت عوارض توسط روستاییان از چالش‌های اقتصادی مهم دیگری است که مدیران روستا در مسیر توسعه پایدار با آن مواجه هستند. دلیل این امر نیز عدم اعتماد و یا اعتماد پایین روستاییان به مدیران محلی است. اگر در روستای محل زندگی کیفیت زندگی در حد مطلوب باشد ساکنان آن انگیزه بیشتری پیدا نموده و راحت‌تر به مدیران محلی اعتماد خواهند نمود.

بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده وجود و گسترش خانه‌های دوم (ویلا سازی) با میانگین ۲/۱۹، فقدان سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری با میانگین ۲/۲۶، عدم توانایی در بودجه‌ریزی و بودجه‌نویسی توسط مدیران محلی و عدم پشتیبانی مالی و اداری از مدیران محلی با میانگین ۲/۳۴ از اهمیت کمتری در میان چالش‌های اقتصادی برخوردارند. واضح است که اهمیت کمتر نشان‌گر این موضوع نیست که مباحث مطرح شده چالش اقتصادی در محدوده مورد مطالعه نیستند بلکه درجه اهمیت آنها متفاوت است.

یافته‌های تحلیلی

پس از مشخص نمودن مهمترین و کم‌اهمیت‌ترین چالش‌های اقتصادی روستاهای شهرستان شفت در فرایند توسعه پایدار می‌توان عوامل مهم را گروه بندی نمود. برای این منظور از تکنیک تحلیل عاملی استفاده شده است. در این تکنیک ابتدا متغیرها کدگذاری می‌شوند.

جدول ۵. متغیرهای مرتبط به چالش اقتصادی

متغیر	شرح	متغیر	شرح
c1	پایین بودن حقوق مدیران محلی	c11	عدم درآمدزایی برای روستا
c2	عدم پرداخت عوارض توسط روستاییان	c12	اختصاص ندادن بودجه کافی برای امور روستاها
c3	مشخص نبودن وضعیت مالکیت اراضی	c13	عدم تخصیص به موقع اعتبارات برای روستا
c4	وجود و گسترش خانه‌های دوم (ویلا سازی)	c14	عدم پشتیبانی مالی و اداری از مدیران محلی
c5	تهیه نادرست طرح و پروژه‌های عمرانی نظیر طرح هادی و ...	c15	عدم توانایی در بودجه‌ریزی و بودجه‌نویسی توسط مدیران محلی
c6	اجرای نادرست طرح و پروژه‌های عمرانی نظیر طرح هادی و ...	c16	استفاده نامناسب از منابع مالی
c7	فقدان تنوع در فعالیت‌های غیر کشاورزی	c17	ضعف منابع مالی در دسترس مدیران محلی
c8	فقدان زیرساخت‌های مناسب برای توسعه صنایع روستایی	c18	عدم توانایی در ایجاد اشتغال و صنایع تولیدی در روستاها
c9	فقدان سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری	c19	عدم تشویق روستاییان به توسعه صنایع دستی و بازاریابی محصولات
c10	تخصیص ناکافی اعتبارات و ضعف سرمایه‌گذاری در حل مسائل و مشکلات روستا	c20	عدم وصول درآمدهای محلی دهیاری (عوارض ساخت و ساز، دیوارکشی)

سپس متغیرها را در نرم افزار SPSS وارد نموده و مدل را به کمک بررسی شاخص KMO و بارتلت تایید یا رد می‌کنیم.

جدول ۶. نتیجه آزمون KMO و بارتلت- چالش‌های اقتصادی

اندازه گیری کفایت نمونه گیری Kaiser-Meyer-Olkin	آزمون کرویت بارتلت		Chi-Square تقریبی
	سطح معناداری	درجه آزادی	
۰/۷	۰/۰۰۰	۱۹	۱۷۸۹/۰۸۸

شاخص KMO عدد ۰/۷ بوده که با همبستگی مناسب پذیرفته شده و سطح معناداری بارتلت ۰/۰۰۰ در سطح خطا ۱ درصد (سطح معناداری ۹۹ درصد اطمینان) می‌باشد که کمتر از ۰/۰۵ است و حاکی از مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل عاملی می‌باشد. با اجرای دستورات تحلیل عاملی در نرم افزار SPSS متوجه می‌شویم ۴ عامل برای ۲۰ متغیر معرفی شده استخراج شده است. برای شناسایی عامل‌ها، مقدار ویژه هر عامل محاسبه تعیین شد. چرخش عامل‌ها با روش ریاضی و مدل واریماکس صورت گرفت و امتیازهای عاملی با روش رگرسیون بدست آمد. بعد از دوران در مجموع، پس از دوران در مجموع ۹۷/۲۸۳ درصد از واریانس کل متغیرها را تبیین می‌کنند یعنی ۹۱/۴۰۳ درصد از تغییر پذیری در چهار عامل توضیح داده شده است را بیان می‌کند.

جدول ۷. نتیجه تحلیل عاملی چالش‌های اقتصادی در نرم افزار SPSS

واریانس کل توضیح داده شده						
عامل ها	مقادیر ویژه اولیه		چرخش مجموع بارها		کل	واریانس انباشته
	درصد واریانس	واریانس انباشته	درصد واریانس	واریانس انباشته		
۱	۵۲/۳۹۱	۵۲/۳۹۱	۳۷/۶۴۲	۳۷/۶۴۲	۷/۵۲۸	۳۷/۶۴۲
۲	۲۲/۱۳۱	۲۲/۱۳۱	۲۲/۷۶۱	۲۲/۷۶۱	۴/۵۵۲	۶۰/۴۰۳
۳	۹/۹۷۲	۹/۹۷۲	۱۶/۲۵۴	۱۶/۲۵۴	۳/۲۵۱	۷۶/۶۵۷
۴	۶/۹۰۸	۶/۹۰۸	۱۴/۷۴۶	۱۴/۷۴۶	۲/۹۴۹	۹۱/۴۰۳

روش استخراج: تجزیه و تحلیل اجزای اصلی

مقدار ویژه عامل اول ۷/۵۲۸ بوده که ۳۷/۶۴۲ درصد از واریانس را تبیین کرده است. در این عامل ۴ متغیر بارگذاری شده است. این متغیرها شامل پایین بودن حقوق مدیران محلی، عدم پرداخت عوارض توسط روستاییان، عدم درآمدزایی برای روستا، عدم وصول درآمدهای محلی دهیاری (عوارض ساخت و ساز، دیوارکشی) می‌باشد. مقدار ویژه عامل دوم ۴/۵۵۲ بوده که ۲۲/۷۶۱ درصد از واریانس را تبیین کرده است. در این عامل ۵ متغیر بارگذاری شده است. این متغیرها شامل مشخص نبودن وضعیت مالکیت اراضی، وجود و گسترش خانه‌های دوم (ویلا سازی)، تهیه نادرست طرح و پروژه‌های عمرانی نظیر طرح هادی و غیره، اجرای نادرست طرح و پروژه‌های عمرانی نظیر طرح هادی و غیره، استفاده نامناسب از منابع مالی می‌باشد. مقدار ویژه عامل سوم ۳/۲۵۱ بوده که ۱۶/۲۵۴ درصد از واریانس را تبیین کرده است. در این عامل ۵ متغیر بارگذاری شده است. این متغیرها شامل فقدان تنوع در فعالیت‌های غیر کشاورزی، فقدان زیرساخت‌های مناسب برای توسعه صنایع روستایی، فقدان سرمایه گذاری در صنعت گردشگری، عدم توانایی در ایجاد اشتغال و صنایع تولیدی در روستاها، عدم تشویق روستاییان به توسعه صنایع دستی و بازاریابی محصولات می‌باشد. مقدار ویژه عامل چهارم ۲/۹۴۹ بوده که ۱۴/۷۴۶ درصد از واریانس را تبیین کرده است. در این عامل ۶ متغیر بارگذاری شده است. این متغیرها شامل تخصیص ناکافی اعتبارات برای روستا، عدم پشتیبانی مالی و اداری از مدیران محلی، عدم توانایی در بودجه‌ریزی و بودجه نویسی توسط مدیران محلی، ضعف منابع مالی در دسترس مدیران محلی می‌باشد. حال با توجه به ماتریس مولفه‌های تحلیل عاملی پس از دوران در می‌یابیم کدام متغیرها در کدام عامل خلاصه شده‌اند.

جدول ۸. نتیجه تحلیل عاملی - چالش‌های اقتصادی مدیران محلی

بار عاملی	متغیرها	عامل‌ها
۰/۹۲۳	پایین بودن حقوق مدیران محلی	c1
۰/۹۰۶	عدم پرداخت عوارض توسط روستاییان	c2
۰/۶۶۰	عدم درآمدزایی برای روستا	c11
۰/۹۳۶	عدم وصول درآمدهای محلی دهیاری (عوارض ساخت و ساز، دیوارکشی)	c20
۰/۴۶۲	مشخص نبودن وضعیت مالکیت اراضی	c3
۰/۸۳۷	وجود و گسترش خانه‌های دوم (ویلا سازی)	c4
۰/۹۳۴	تهیه نادرست طرح و پروژه‌های عمرانی نظیر طرح هادی و ...	c5
۰/۶۴۳	اجرای نادرست طرح و پروژه‌های عمرانی نظیر طرح هادی و ...	c6
۰/۷۳۳	استفاده نامناسب از منابع مالی	c16
۰/۶۴۳	فقدان تنوع در فعالیت‌های غیر کشاورزی	c7
۰/۸۷۸	فقدان زیرساخت‌های مناسب برای توسعه صنایع روستایی	c8
۰/۸۵۴	فقدان سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری	c9
۰/۸۳۰	عدم توانایی در ایجاد اشتغال و صنایع تولیدی در روستاها	c18
۰/۶۸۰	عدم تشویق روستاییان به توسعه صنایع دستی و بازاریابی محصولات	c19
۰/۸۷۸	تخصیص ناکافی اعتبارات و ضعف سرمایه‌گذاری در حل مسائل و مشکلات روستا	c10
۰/۴۳۸	اختصاص ندادن بودجه کافی برای امور روستاها	c12
۰/۸۶۱	عدم تخصیص به موقع اعتبارات برای روستا	c13
۰/۸۲۳	عدم پشتیبانی مالی و اداری از مدیران محلی	c14
۰/۹۲۳	عدم توانایی در بودجه‌ریزی و بودجه‌نویسی توسط مدیران محلی	c15
۰/۷۵۵	ضعف منابع مالی در دسترس مدیران محلی	c17

مقدار همبستگی هر متغیر با هر عامل بار عاملی است که اعداد بین یک و منفی یک دارد. این ضریب مشخص می‌کند که متغیر چه میزان از واریانس را تبیین می‌نماید و در واقع از نظر آماری یک نوع ضریب همبستگی است. نتایج جدول بالا نشان می‌دهد عدم وصول درآمدهای محلی دهیاری (عوارض ساخت و ساز، دیوارکشی) (۰/۹۳۶)، تهیه نادرست طرح و پروژه‌های عمرانی نظیر طرح هادی و ... (۰/۹۳۴) و پایین بودن حقوق مدیران محلی (۰/۹۲۳) به ترتیب بیشترین بارهای عاملی را دارند که در عامل‌های یک و دو قرار گرفته‌اند. پس از مشخص نمودن عامل‌ها نوبت به نامگذاری و مقایسه بار عاملی آنها با یکدیگر است. بار عاملی مقدار عددی است که میزان شدت رابطه میان یک متغیر پنهان و متغیر آشکار مربوطه را طی فرآیند تحلیل مسیر مشخص می‌کند. هرچه مقدار بار عاملی یک شاخص در رابطه با یک سازه مشخص بیشتر باشد، آن شاخص سهم بیشتری در تبیین آن سازه ایفا می‌کند. همچنین اگر بار عاملی یک شاخص منفی باشد، نشان دهنده تاثیر منفی آن در تبیین سازه مربوطه می‌باشد. به بیان دیگر سوال مربوط به آن شاخص به صورت معکوس طراحی شده است. جهت بدست آوردن بار عاملی متغیرهای هر عامل، میانگین بارهای عاملی بدست آمده را مرقوم می‌نماییم. نامگذاری عامل‌ها نیز کاملاً اختیاری و بر اساس متغیرهای هر گروه تعیین شده است. همانگونه که در نتایج مشخص است عامل اول که درآمد نامیده شده است دارای بار عاملی ۰/۸۵۶، عامل دوم که نارسایی‌های اقتصادی نامگذاری شده است دارای بار عاملی ۰/۷۲۲، عامل سوم که اشتغال نامگذاری شده است دارای بار عاملی ۰/۷۷۷ و عامل چهارم که بودجه نامگذاری شده است دارای بار عاملی ۰/۷۸۰ است. بنابراین بیشترین بارعاملی مربوط به عامل اول یعنی درآمد می‌باشد که از عوامل پایین بودن حقوق مدیران محلی، عدم پرداخت عوارض توسط روستاییان، عدم درآمدزایی برای روستا، عدم وصول درآمدهای محلی دهیاری (عوارض ساخت و ساز، دیوارکشی) حاصل شده است که در میان آنها مهمترین مولفه‌های چالش‌های اقتصادی وجود دارند که نتیجه را توجیه خواهد نمود.

جدول ۹. عامل‌های استخراج شده و سهم هر یک از آن‌ها از تکنیک تحلیل عاملی - چالش‌های اقتصادی

عامل‌ها	بار عاملی
عامل ۱	درآمد ۰/۸۵۶
عامل ۲	نارسای‌های اقتصادی ۰/۷۲۲
عامل ۳	اشتغال ۰/۷۷۷
عامل ۴	بودجه ۰/۷۸۰

همانگونه که در نتایج مشخص است مهمترین چالش‌های اقتصادی در شهرستان شفت شامل درآمد، نارسای‌های اقتصادی، اشتغال و بودجه هستند و چالش درآمد با بار عاملی ۰/۸۵۶ بیشترین تاثیر را بر فرایند توسعه پایدار دارد.

نتیجه‌گیری

مدیریت توسعه روستایی فرآیند چند جانبه شامل مردم، دولت و نهادهای عمومی است. ساختارمدیریت روستایی ایران از دو بخش شورای اسلامی روستا به عنوان نهاد تصمیم‌گیرنده و دهیاری به عنوان نهاد اجرایی تشکیل شده و انتظار آن است که روستاها با برخورداری از سازمان دموکراتیک محلی، توسعه‌نیافتگی موجود را تا اندازه زیادی به سمت توسعه‌یافتگی هدایت کنند. با توجه به گذشت بیش از دو دهه از مدیریت نوین روستایی در ایران، به نظر می‌رسد مدیران محلی (شورای اسلامی و دهیاران) با چالش‌های عدیده‌ای مواجه می‌باشند که این چالش‌ها روند توسعه پایدار روستایی را کند و در مواری مختل نموده است. پژوهش حاضر نیز با هدف بررسی چالش‌های اقتصادی مدیران محلی روستاهای شهرستان شفت در فرایند توسعه پایدار روستایی، اجرا و به تحلیل مهمترین چالش‌های اقتصادی آنها پرداخته است.

به منظور شناسایی و تعیین چالش‌های اقتصادی مدیران محلی روستاهای شهرستان شفت، با استفاده از روش تمام شماری شده (۹۴ نقطه روستایی دارای سکنه بررسی شده‌اند) از کلیه ۳۹۷ مدیر محلی روستاهای این محدوده در راستای جمع‌آوری اطلاعات کمک گرفته شده است. به استفاده از منابع اسنادی و مطالعات میدانی، تعداد ۲۰ چالش اقتصادی، شناسایی و مولفه‌های آن در قالب نتایج توصیفی در جدول (۳) ارائه شده است. بر اساس اطلاعات بدست آمده اختصاص ندادن بودجه کافی برای امور روستاها با میانگین ۳/۰۹، عدم تخصیص به موقع اعتبارات برای روستا با میانگین ۳/۰۳ قرار دارد، پایین بودن حقوق مدیران محلی با میانگین ۲/۹۳ و عدم پرداخت عوارض توسط روستاییان با میانگین ۲/۷۲ مهمترین چالش‌های اقتصادی مدیران محلی روستاهای شهرستان شفت در فرایند توسعه پایدار روستایی بوده است. نام برد. همچنین بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده وجود و گسترش خانه‌های دوم (ویلا سازی) با میانگین ۲/۱۹، فقدان سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری با میانگین ۲/۲۶، عدم توانایی در بودجه‌ریزی و بودجه نویسی توسط مدیران محلی و عدم پشتیبانی مالی و اداری از مدیران محلی با میانگین ۲/۳۴ از اهمیت کمتری در میان چالش‌های اقتصادی برخوردارند. در ادامه به کمک تکنیک تحلیل عاملی، مهمترین عامل‌های موجود در چالش اقتصادی شناسایی و نامگذاری شد. در چالش‌های اقتصادی، ۴ عامل برای ۲۰ متغیر معرفی شده استخراج شده است. این عوامل شامل درآمد، نارسای‌های اقتصادی، اشتغال و بودجه هستند و چالش درآمد با بار عاملی ۰/۸۵۶ بیشترین تاثیر را بر فرایند توسعه پایدار دارد.

نتایج این پژوهش با پژوهش‌های هلیپاپ و همکاران (۲۰۲۳) در زمینه ارزیابی و رسیدگی به چالش‌های دولت‌های محلی روستایی در ویسکانسین؛ پوررمضان (۲۰۲۱) در تحلیل چالش‌های اجتماعی - فرهنگی مدیران محلی روستاهای بخش مرکزی شهرستان رشت در فرایند توسعه روستایی؛ ام. دی رامی (۲۰۲۱) در ارزیابی چالش‌های رهبران محلی در توسعه جامعه روستایی توسعه: یک مطالعه کیفی در مالزی؛ قدیری معصوم و ریاحی (۱۳۸۳) بررسی محورها و چالش‌های مدیریت روستایی در ایران؛ جاجرمی و کریمی (۱۳۸۸) بررسی چالش‌های اجتماعی مدیران محلی؛ حیدری مکرری و نظری (۱۳۹۰) بررسی چالش‌های مدیریتی در روستاهای ایران؛ مولائی هشجین و همکاران (۱۳۹۳) چالش‌های مدیریت روستایی از دیدگاه شوراهای اسلامی درماندگاری جمعیت در روستاهای ناحیه مرکزی اردبیل؛ مرادی و آگهی (۱۳۹۳) واکاوی چالش‌های مدیریت روستایی با رویکرد کیفی تئوری بنیانی؛ دربان آستانه (۱۳۹۴) بررسی چالش‌های استقرار مدیریت روستایی در روستاهای کوچک و پراکنده ایران؛ ایمانی و همکاران (۱۳۹۶) بررسی چالش‌های فراروی مدیریت روستایی در ایران؛ ریاحی و معصومی (۱۳۹۹) چالش‌های مدیریت روستایی و نقش آن در توسعه نیافتگی روستاهای پیراشهری؛ امدادی و همکاران (۱۴۰۱) به تحلیل آسیب‌شناسی مدیریت محلی همسو بوه و مطابقت داشته است. بر اساس اطلاعات کسب شده در طول پژوهش و به منظور تعدیل چالش‌های اقتصادی مدیران محلی روستاهای شهرستان شفت در فرایند توسعه روستایی پیشنهادهای زیر را می‌توان ارائه نمود:

- عدم اعتماد یکی از بزرگترین موانع در رسیدن به اهداف توسعه روستایی است که مدیر محلی می‌تواند با جلب اعتماد روستاییان مسیر مشارکت و سرمایه‌گذاری آن‌ها را با توجه به قابلیت‌ها و ظرفیت‌های روستاهای شهرستان شفت هموار سازد؛
- برگزاری دوره‌های آموزشی برای دهیاران و حتی شوراهای روستایی تا بدین ترتیب بتوانند دانش تجربی خود را با دانش علمی ترکیب و از این طریق نسبت به کاهش مسائل و مشکلات اقتصادی روستا اقدام نمایند؛
- با توجه به اینکه عدم تخصیص به موقع منابع مالی و اعتبارات یکی از مهمترین چالش‌های اقتصادی مدیران محلی روستاهای شهرستان شفت در فرایند توسعه روستایی است، بکارگیری روش‌های صحیح و به موقع تأمین منابع مالی و اعتبارات دائمی برای دهیاری‌ها به همراه تصویب قوانینی در جهت تقویت ضمانت اجرایی برنامه‌های آن، ضرورتی است؛
- تعیین تکلیف وضعیت شغلی و استخدامی مدیران محلی به ویژه دهیاران که به دلیل مشخص نبودن وضعیت شغلی و پایین بودن حقوق مدیران محلی، انگیزه لازم برای پیگیری امور مختلف روستا را ندارند؛
- برگزاری جلسات منظم ماهانه به منظور آگاه‌سازی روستاییان از اهمیت پرداخت عوارض به دهیاری نظیر عوارض ساخت و ساز، دیوارکشی و غیره، که موجب وصول درآمدهای محلی دهیاری و اجرای به موقع طرح‌ها و برنامه‌های توسعه اقتصادی روستا نظیر گردشگری روستایی، کسب و کارهای کوچک و ... خواهد شد؛
- همکاری و همراهی مدیران روستایی در مشخص نمودن وضعیت مالکیت اراضی به کمک تهیه و اجرای صحیح و به موقع طرح هادی در روستاهای شهرستان شفت؛
- جذب اعتبارات دولتی و خصوصی توسط مدیران محلی روستاها با ارائه طرح‌ها و برنامه‌های عملی و اجرایی؛ و
- ایجاد درآمد برای دهیاری‌ها جهت پیش‌برد برنامه‌های اثربخش در روستاهای شهرستان شفت به کمک کارآفرینان و یا ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاران.

سپاسگزاری

مقاله حاضر مستخرج از رساله دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی بوده که در گروه جغرافیای دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت انجام شده است.

منابع

- ازکیا، مصطفی. (۱۳۷۷). *جامعه‌شناسی توسعه و توسعه نیافتگی روستایی در ایران*. چاپ اول، تهران: انتشارات اطلاعات.
- آسایش، حسین. (۱۳۹۲). *برنامه‌ریزی روستایی در ایران*. چاپ پنجم، تهران: انتشارات تهران.
- آسایش، حسین و استعلاجی، علیرضا. (۱۳۹۴). *اصول و برنامه‌ریزی ناحیه‌ای (مدل، روش‌ها و فنون)*. تهران: انتشارات نمای دانش.
- ایمانی، بهرام؛ سلیمان‌گلی، رضا و باقرزاده، محمد رضا. (۱۳۹۶). *چالش‌های فراروی مدیریت روستای در ایران*. دومین کنفرانس برنامه‌ریزی و مدیریت محیط زیست، تهران: دانشگاه تهران.
- بدری، سید علی. (۱۳۹۰). *چالش‌های مدیریت روستایی در ایران و ارائه سیاست‌های راهبردی*. *سیاست‌گذاری*، ۲(۳)، ۸۷-۴۳.
- بدری، سید علی و موسوی، عارف. (۱۳۹۱). *مدیریت نوین روستایی در جستجوی راهکارهای مناسب برای توسعه دهیاری‌ها*. تهران: انتشارات مؤسسه فرهنگی اشتیاق نور.
- جاجرمی، ایمان و کریمی، علیرضا. (۱۳۸۸). *چالش‌های اجتماعی مدیران محلی*. *توسعه روستایی*، ۱(۱)، ۸۹-۱۱۴. <https://www.sid.ir/paper/385111/fa>
- حقیقی، محمدعلی. (۱۳۷۸). *تئوری‌های مدیریت*. تهران: انتشارات نقش مهر.
- حیدری مکرری، حمید و نظری، یاسر. (۱۳۹۰). *بررسی چالش‌های مدیریتی در روستاهای ایران مطالعه موردی روستای صفی آباد شهر جوانرود*. *اندیشه جغرافیایی*، ۵(۹)، ۱-۲۰. https://geonot.znu.ac.ir/article_20754.html
- دربان آستانه، علیرضا. (۱۳۹۴). *چالش‌های استقرار مدیریت روستایی در روستاهای کوچک و پراکنده کشور*. *پژوه‌های روستایی*، ۶(۱)، ۲۰۹-۲۲۲. doi: 10.22059/jrur.2015.5423
- دربان آستانه، علیرضا. (۱۳۸۴). *جایگاه مدیریت روستایی در برنامه چهارم توسعه*. *ماهنامه آموزشی ترویجی دهیاری‌ها*، ۳(۱۵)، ۲۲-۱۶.
- رضاییان، علی. (۱۳۸۰). *مبانی سازمان مدیریت*. چاپ سوم، تهران: انتشارات سمت.
- رضوانی، محمد رضا. (۱۳۸۳). *مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی توسعه روستایی در ایران*. تهران: نشر قومس.
- رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا. (۱۳۸۶). *چشم‌انداز توسعه روستایی در ایران، مبانی اندیشه‌ای الزامات و پیش‌نیازها*. *اقتصاد و جامعه*، ۳(۱۰)، ۱۳۵-۱۲۰.

- رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا؛ سجاسی قیداری، حمدالله و عینالی، جمشید. (۱۳۸۶). نگرشی نو به مدیریت روستایی با تاکید بر نهادهای تأثیرگذار. *روستا و توسعه*، مرکز تحقیقات و بررسی مسایل روستایی، ۱۰(۲)، ۳۱-۱.
- ریاحی، وحید و معصومی، مهدی. (۱۳۹۹). چالش‌های مدیریت روستایی و نقش آن در توسعه نیافتگی روستاهای پیراشهری مورد: شیراز. *توسعه فضاهای پیراشهری*، ۱۲(۱)، ۸۴-۶۵. doi: 20.1001.1.26764164.1399.2.1.5.2
- زیارتی نصرآبادی، اسماعیل. (۱۳۸۴). ساختار و تشکیلات در سازمان غیردولتی دهیاری. *ماهنامه دهیاری‌ها، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور*، ۳(۱۸)، ۱۳-۱۹.
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان گیلان. (۱۳۹۶). *فرهنگ آبادهای استان گیلان ۱۳۹۵ شهرستان شفت*. معاونت آمار و اطلاعات، رشت.
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان گیلان. (۱۴۰۲). *سالنامه آماری ۱۴۰۱ استان گیلان*. معاونت آمار و اطلاعات، رشت.
- طالب، مهدی. (۱۳۸۵). *جامعه‌شناسی روستایی (ابعاد تغییر و توسعه در جامعه روستایی ایران)*. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- فیروزنیا، قدیر و رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا. (۱۳۸۲). جایگاه روستا در فرآیند توسعه ملی از دیدگاه صاحب‌نظران. تهران: انتشارات مؤسسه توسعه روستایی.
- قدیری معصوم، محتبی و ریاحی، وحید. (۱۳۸۳). بررسی محورهای چالش‌های مدیریت روستایی در ایران. *پژوهش‌های جغرافیایی*، ۳۶(۵۰)، ۱۹۸-۱۷۷.
- کبیری، افشار و ولایتی، محمد. (۱۳۹۸). بررسی و تحلیل چالش‌های مدیریت نوین روستایی (مطالعه موردی: روستاهای شهرستان میان‌دواب). *روستا و توسعه*، ۲۲(۸۷)، ۶۹-۹۴. doi: 10.30490/rvt.2020.262968.1009
- مرادی، خدیجه و آگهی، حسین. (۱۳۹۳). واکاوی چالش‌های مدیریت روستایی با رویکرد کیفی تئوری بنیانی. *جغرافیا و توسعه*، ۳۴(۳)، ۱۸۴-۱۶۲. doi: 10.22111/gdij.2014.1440
- مقیم، محمد. (۱۳۸۲). *اداره امور حکومت‌های محلی، مدیریت شوراهای و شهرداری‌ها*. تهران: انتشارات سمت.
- مولائی هشتجین، نصرالله. (۱۳۹۲). *برنامه‌ریزی توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی در گیلان (شناخت، ارزیابی و چشم‌انداز طرح‌های روستایی)*. رشت: دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت.
- مولائی هشتجین، نصرالله؛ آمار، تیمور و حاج‌علیزاده، احمد. (۱۳۹۳). چالش‌های مدیریت روستایی از دیدگاه شوراهای اسلامی در ماندگاری جمعیت در روستاهای ناحیه مرکزی اردبیل. *جغرافیا*، ۱۲(۴۰)، ۹۱-۷۳. https://mag.iga.ir/article_701411.html
- مولائی هشتجین، نصرالله. (۱۳۸۷). *چالش‌ها و راهکارهای مدیریت برنامه‌ریزی توسعه روستایی و عشایری در ایران*. دومین همایش جغرافیا و قرن بیست و یکم، ناشر انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد، اصفهان، صص ۲۹۸-۲۸۲.
- موسویان، سیده سمیه؛ پوررمضان، عیسی؛ قریشی، محمد باسط و آمار، تیمور. (۱۴۰۲). تبیین چالش‌های اجتماعی مدیران محلی در فرآیند توسعه پایدار روستایی (مطالعه موردی: روستاهای شهرستان شفت). *روستا و توسعه پایدار فضا*، ۴(۲)، ۳۷-۵۵. doi: 10.22077/vssd.2023.5890.1154
- مهرزاده، مینوش و امیرلو، آرش. (۱۳۹۶). *تحلیل چالش‌های اجتماعی اقتصادی مدیران در فرآیند توسعه پایدار روستایی (مطالعه موردی: استان گیلان)*. کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری و شهرسازی ایران معاصر ایران - تهران، مرداد ماه ۱۳۹۶.
- نعمتی، مرتضی و بدری، سید علی. (۱۳۸۶). ارزیابی نقش کارکردی نظام نوین مدیریت روستایی مقایسه تطبیقی دهیاری‌های فعال در روستاهای کوچک و بزرگ مطالعه موردی: استان گیلان. *پژوهش‌های جغرافیایی*، ۵۹(۳۹)، ۱۷۶-۱۶۱.
- Aizuddin Md Rami, A., Aziz, F., Zaremohzzabieh, Z., & I. Abdullah (2021). Assessing the Challenges of Local Leaders in Rural Community Development: A Qualitative Study in Malaysia. *Pertanika Journal of Science and Technology*, 29(S1), 1-18. doi:10.47836/pjssh.29.s1.01.
- Helpap, D. J. (2023). Assessing and Addressing the Challenges of Rural Local Governments. *State and Local Government Review*, 55(4), 322-332. doi.org/10.1177/0160323X231200830.
- Peng, Y.; Peng, X.; Li, X.; Lu, M.; Yin, M. (2023). Effectiveness in Rural Governance: Influencing Factors and Driving Pathways—Based on 20 Typical Cases of Rural Governance in China. *Land*, 12, 1452. doi.org/10.3390/land12071452.
- Pourramza, E. (2021). Analysis of Socio-Cultural Challenges Facing Local Managers in the Process of Rural Development (Case Study: Central District of Rasht County). *Journal of Research and Rural Planning*, 10(3), 98-117. doi.org/10.22067/jrrp.V10i3.2101-1015.